

Een betere coördinatie van de zorg voor jongeren met een dubbele diagnose (autisme én een verstandelijke beperking) is cruciaal. Dat blijkt uit recent wetenschappelijk onderzoek. Een ASS-VB-spreekuur dat door kinder- en jeugdpsychiaters én artsen verstandelijk gehandicapten wordt bemand, blijkt hieraan een belangrijke bijdrage te leveren.

‘Kijken met twee brillen tegelijk helpt’

Door Pieter Reintjes

‘Met een kind met alleen een VB ga je naar de arts VG. Heeft het alleen ASS, dan ga je naar de psychiater,’ zegt Anja Kattentidt-Mouravieva, een van de onderzoekers. ‘Maar voor mensen met autisme én een verstandelijke beperking is het nu duidelijk bewezen dat je elkaar nodig hebt, dat

je elkaar moet aanvullen, om tot de juiste diagnose en zorg te komen. Kinderen met een verstandelijke beperking hebben vaak een andere presentatie van de klachten. Ook is vaak onduidelijk wat nu leidend is: psychiatrie

of een verstandelijke beperking. Kijken met twee brillen tegelijk, zoals bij het ASS-VB-spreekuur, helpt om een passende en praktisch haalbare behandeling te bedenken.’ Door de deelname aan het ASS-VB-spreekuur (zie kader) blijkt dat 50% van de jongeren binnen één jaar en 100% binnen drie jaar naar de arts VG werd overgedragen. Terwijl de doorstroom voorheen nog erg divers was. Opvallend genoeg zijn er in Nederland niet méér van dit soort samenwerkingsverbanden.

Alles in één keer afstemmen

Een voordeel is dat ouders op het driemaandelijke gezamenlijke ASS-VB-spreekuur twee dokters zien. Alle behandelingen kunnen in één keer worden afgestemd, ook praktische zaken. In de zorg gaat het dan bijvoorbeeld om de vraag: *Wat kun je doen om de medicatie te vervangen?*

Anja: ‘Je wil de kinderen met ASS en VB liever zonder of met zo min mogelijk medicatie behandelen. Elk kind heeft een individuele aanpak nodig. Als arts VG kijk ik niet alleen naar het gedrag, maar ook naar lichamelijke klachten, school, thuissituatie. Als alternatief voor medicatie kan ik paramedici betrekken, zoals een muziek- of dramatherapeut, fysiotherapeut of vaktherapeut. Ons onderzoek is belangrijk: het laat de noodzaak tot samenwerking zien en brengt deze kwetsbare patiëntengroep onder de aandacht. Vooral gelet op de specifieke aandacht en zorg die deze kinderen nodig hebben, vanwege de combinatie van autisme en een

‘Elk kind met ASS en VB heeft een individuele aanpak nodig’

Reactie NVA-Expertgroep ASS&VB

‘Als expertgroep zijn wij erg blij met de resultaten van dit onderzoek,’ zegt José Veen-Roelofs. ‘Wij ijveren al lang voor een betere samenwerking tussen de arts VG en de psychiater als het gaat om passende behandeling, zorg en begeleiding voor deze doelgroep.

Op het moment dat er behoefte aan zorg ontstaat, stromen mensen met autisme en een VB vaak via de arts VG in en wordt er gekeken en gehandeld vanuit de verstandelijke beperking. Het autisme is hooguit iets op de achtergrond waar men weinig kennis van heeft. Ook wordt niet zelden de diagnose autisme helemaal gemist als er sprake is van een ernstige verstandelijke beperking. Dit terwijl autisme voorliggend is, dat wil zeggen leidend moet zijn bij de aanpak.’

Anja reageert: ‘Ik denk dat de diagnose autisme zowel binnen VG-zorg als psychiatrie bij een zeer laag niveau vaak wordt gemist, omdat de presentatie van de klachten zo anders is.’

José: ‘Je kunt denken: wat maakt het nou uit of iemand met een VB autisme heeft, het moeilijke gedrag is toch

hetzelfde? Dat kan inderdaad, maar als er ook sprake is van autisme, betekent dat, dat je er anders mee moet omgaan: alles vraagt om anti-denken en anti-doen.’

Genoemd onderzoek heeft zich toegespitst op adolescenten met autisme en een verstandelijke beperking. Uit de reacties die de expertgroep krijgt vanuit de praktijk, blijkt dat het eigenlijk voor alle leeftijdsgroepen van belang is. José: ‘Het zou goed zijn wanneer artsen VG en psychiaters elkaar meer opzoeken in een dergelijke interdisciplinaire samenwerking. Om passende behandeling en zorg te realiseren, zijn resultaten zoals uit dit onderzoek een belangrijke eerste aanzet.’

verstandelijke beperking, de lichamelijke klachten die niet altijd duidelijk zijn en de bijkomende problematiek, zoals ADHD, angsten, stemmingsproblemen of trauma’s.’

Betere doorstroom

Bij het bereiken van de leeftijd van achttien moeten ouders veel zelf gaan uitzoeken en zij weten vaak niet van het bestaan van de VG-zorg. Anja: ‘Daar komt bij dat er maar ongeveer 250 artsen VG zijn, veel minder dan psychiaters. Wij kunnen deze patiënten op die leeftijd van achttien niet allemaal overnemen. Door goede samenwerkingsafspraken te maken, kan de doorstroom van adolescenten met ASS en

VB vanuit de kinder- en jeugdpsychiatrie naar de VG-polikliniek worden bevorderd. Ook zijn er hiaten in de zorg op het gebied van financiering: er zijn veel regels, de financiering is afhankelijk van de leeftijd van de patiënt, de regio, de behandelindicatie. Dat is in Nederland erg ingewikkeld. Het maakt ons werk minder leuk en het leidt tot wachtlijsten, terwijl ik mensen wil helpen. Het zou bijvoorbeeld fijn zijn als er een eenduidigere manier van zorgvergoeding zou zijn.’

ASS-VB-spreekuur

In 2017 is in de regio Rotterdam vanuit Youz kinder- en jeugdpsychiatrie een interdisciplinair spreekuur gestart met artsen verstandelijk gehandicapten (artsen VG) van de twee grootste VG-instellingen in Rijnmond. Autisme Magazine berichtte hierover in nummer 2 in 2020. Het doel was om betere zorg voor de complexe patiënten te leveren volgens het ‘biopsychosociale’ model door nauwe samenwerking, afstemming en kennisuitwisseling. Hiernaast was het doel om de doorstroom van zorg van de kinder- en jeugdpsychiatrie naar de artsen VG te verbeteren.

Meer info

sarr.nl, youz.nl, zuidwester.org, asvz.nl

Download de volledige flyer met kwaliteitseisen van de Expertgroep ASS en VB via autisme.nl of scan de QR-code

Meer info over de NVA-Expertgroep Autisme en Verstandelijke Beperking: autisme.nl of mail naar: expertgroepvb@autisme.nl

Publicatie onderzoek

Een artikel over dit onderzoek werd met als titel ‘Zorg voor adolescenten met autisme en een verstandelijke beperking’ online gepubliceerd in het Tijdschrift voor Psychiatrie. Auteurs: W.J. Idema, D.N. Konz, A.F. Mulder, A.A. Kattentidt-Mouravieva, M.C. Kasius en W.A. Ester.

Scan de QR-code om het artikel te lezen of zoek het op via tijdschriftvoorpsychiatrie.nl

